

NARKOTYKI & DOPALACZE

*- czym są, charakterystyka
wybranych substancji,
odpowiedzialność karna
poszczególnych osób*

CZYM SA NARKOTYKI?

Narkotykami nazywamy środki odurzające, substancje psychotropowe i psychoaktywne pochodzenia naturalnego lub syntetycznego działające na ośrodkowy układ nerwowy.

PODZIAŁ NARKOTYKÓW

Narkotyki można podzielić na „miękkie” – np. marihuana, haszysz oraz „twarde” – np. heroina czy kokaina. Zazwyczaj posiadanie narkotyków „twardych” wiązać się będzie z surowszymi konsekwencjami prawnymi.

NARKOTYKI TWARDE

Narkotyki twarde wywołują bardzo silne uzależnienie fizyczne. Należą do nich m.in.:

- amfetamina;
- kokaina;
- heroina;
- morfina.

Amfetamina - zwykle występuje w formie proszku (w kolorze od białego do różowego), ale może także być dostępna w tabletkach, kapsułkach lub pod postacią beżowego proszku. Nie posiada on zapachu, natomiast smak można określić jako cierpko-gorzki. Amfetamina może być wciągana do nosa, a także przyjmowana doustnie lub dożylnie. Przyjęcie narkotyku drogą dożylną – poprzez wstrzyknięcie lub palenie i wdychanie oparów – daje najsilniejszy efekt. Słabszy efekt wywołwany jest przez przyjęcie doustne oraz wciągnięcie przez nos.

Skutki jednorazowego przyjęcia amfetaminy to m.in. uczucie zniesienia zmęczenia, euforia, zwiększenie inicjatywy, potrzeba działania, nasilenie pragnień seksualnych, zmniejszenie łaknienia i potrzeby snu, a także subiektywne poczucie większej wydolności fizycznej i psychicznej. Użycie amfetaminy może nasilać zachowania agresywne.

Inne nazwy: amfa, feta, fufu, białe szaleństwo, kreska, linia, paździoch, persil, proch, proszek, pronto, siupa, speed, spid, szmata, sztryms, ścierwo, śnieg, waclaw biały, węgorz, witamina A, wład, wujek Władek, zeżryś

Narciarz – osoba zażywająca

Fot. 1. Amfetamina, źródło: <https://strazgraniczna.pl/pl/aktualnosci/3062,Izis-znalazla-amfetamine.html>

Kokaina - najczęściej występuje w formie białego proszku. Jej bardziej zanieczyszczona forma znana jest jako **crack** (najtańsza i najbardziej uzależniająca postać kokainy), który przyjmuje postać m.in. jasnobrązowych kuleczek czy małych białych kryształków przypominających płatki mydlane lub jasnobrązowe kuleczki. Kokaina w formie proszku jest głównie wciągana do nosa (najpowszechniejsza metoda), może być też przyjmowana dożylnie, a także poprzez palenie lub wdychanie oparów (jako crack). Może być też wcierana w dziąsła, bądź w środek małżowiny usznej. Kokaina to narkotyk o silnym działaniu pobudzającym i dużym potencjale uzależniającym.

Siła działania cracku jest około 20 razy większa od czystej kokainy, a efekt narkotyczny następuje już w ciągu 4-6 sekund od zażycia.

Efekty użycia kokainy/cracku to m.in. doświadczenie stanu euforii, uczucia ustąpienia zmęczenia fizycznego i psychicznego, poczucia zwiększonej pewności siebie, zmniejszenia lęku społecznego, wzrostu aktywności, ale też możliwa jest zwiększona gotowość do prezentowania zachowań agresywnych.

Inne nazwy: biała dama, charlie, koka, koks, śnieg, witamina C

Fot. 2. Kokaina, źródło: <https://www.narkomania.org.pl/informator-o-narkotykach/kokaina/>

Heroina – przyjmuje postać proszku koloru od białego do brązowego, a jej bardziej zanieczyszczona forma, tzw. brązowa heroina, może mieć wygląd brązowych kryształków.

Sposoby przyjmowania heroiny mogą obejmować inhalowanie dymu po jej podgrzaniu, wciąganie proszku do nosa, podawanie podskórne lub dożylnie. Skutki przyjęcia heroiny odczuwane są jako zmniejszenie uczucia bólu, głodu, lęku, uczucie wewnętrznego spokoju, niekiedy euforii, spowolnienie psychoruchowe czy senność.

Inne nazwy: helena, hera, hercia, kompot, proszek

Types of Heroin

Fot. 3. Typy heroiny, źródło: <https://www.cnss.gov.lb/drug-paraphernalia/Photographs-of-Various-Types-of-Heroin-13661161/>

Morfina jest silnie działającym lekiem przeciwbólowym z grupy opioidów, nazywanych narkotycznymi lekami przeciwbólowymi. Obecnie środek ten stosowany jest tylko wtedy, gdy inne metody zawodzą. Podaje się małe dawki przez krótki okres, aby nie wywołać uzależnienia.

Fot. 4. Morfina, źródło:

https://pl.wiktionary.org/wiki/morfina#/media/Plik:Morphine_vial.JPG

Nawet jednorazowe użycie któregośkolwiek z twardych narkotyków może spowodować poważne konsekwencje zdrowotne, które mogą skończyć się śmiercią.

NARKOTYKI MIEKKIE

Narkotyki miękkie mają mniejsze właściwości uzależniające od narkotyków twardych, jednak ich przyjęcie również niesie za sobą ryzyko wystąpienia bardzo poważnych konsekwencji zdrowotnych. Do narkotyków miękkich należą m.in.:

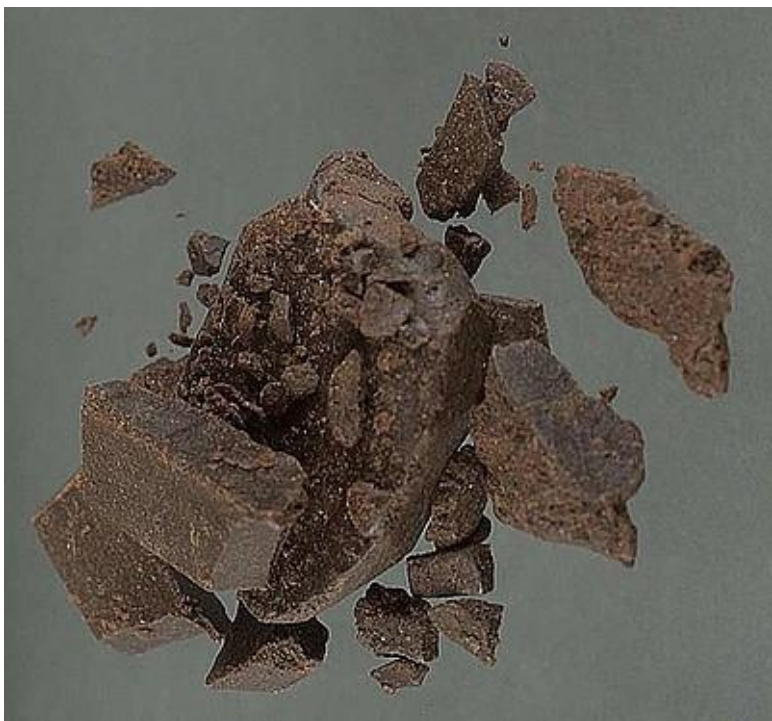
- Marihuana i haszysz;
- LSD;
- ecstasy.

Marihuana występuje w postaci suszu i jest mieszanką suchych liści i kwiatostanów żeńskich konopi indyjskich. Natomiast **haszysz** jest żywicą z kwiatostanów żeńskich zmieszanych z kwitnącymi szczytami i pędami roślin żeńskich, która może przyjmować formę brązowych lub czarnych kulek/kostek.

Najczęstszą drogą przyjmowania marihuany i haszyszu jest palenie, choć w Europie powszechne jest także mieszanie konopi indyjskich z tytoniem. Znane jest też spożywanie ich z żywnością.

Fot. 5. Marihuana, źródło: <https://zoliborz.policja.gov.pl/r5/aktualnosci/108842,W-samochodzie-z-marihuana.html>

Fot. 6. Haszysz, źródło: <https://gliwice.policja.gov.pl/ka9/informacje/wiadomosci/25884,Palili-hasz.html>

LSD - narkotyk ten ma postać białego, krystalicznego proszku, przy czym na rynku narkotykowym popularne są nasączone nim papierki, kapsułki, tabletki i kolorowe bibułki. LSD najczęściej stosowane jest doustnie i podjęzykowo. Jest to substancja halucynogenna, która powoduje uczucie zmienionego stanu świadomości, nastroju euforycznego, iluzji, oraz omamów wzrokowych. Należy pamiętać, że używanie LSD nasila problemy psychiczne, prowadzi do nawracających stanów paniki, depresji oraz myśli samobójczych.

Ecstasy - najczęściej występuje w formie tabletek, choć może być dostępna także w postaci kapsułek lub proszku. Najczęstszą formą przyjmowania tego narkotyku jest połykanie. Narkotyk ma działanie halucynogenne. Osoby używające ecstasy doświadczają uczucia zmienionego stanu świadomości, nastroju euforycznego, a także nadpobudliwości, wyostregostrzonego postrzegania barw i dźwięków. Po użyciu ecstasy mogą pojawić się również zaburzenia psychiatryczne, np. omamy wzrokowe. Regularne używanie tego narkotyku może skutkować m.in. utrzymywaniem się stanów psychiatrycznych i w konsekwencji problemami ze zdrowiem psychicznym.

Fot. 7. Ecstasy, źródło: <https://www.oasisrecovery.org.uk/addiction/drug/ecstasy/>

DOPALACZE

Dopalacze, zwane *smart drugs* to wszystkie produkty zawierające substancje psychoaktywne, których nie ma na liście środków zawartej w „ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii”. Działają one podobnie, jak narkotyki – uzależniają i wywołują szereg efektów ubocznych. Dopalacze to nic innego, jak mieszanki trucizn, które często są „pięknie” opakowane. Dopalacze mogą mieć postać kolorowych tabletek, znaczków do lizania, pachnącego proszku czy kadzidełek. Dostępne są także w postaci suszu, skrętów, mogą do złudzenia przypominać zwyczajną fajkę.

RODZAJE DOPALACZY

Dopalacze o działaniu pobudzającym

- Występowanie – proszek, kryształki, czasem pigułki,
- Zazywanie – wciąganie, połykanie, dożylnie,
- Efekty – zwiększenie energii, poprawa nastroju, zaburzenia pracy serca, zaburzenia neurologiczne, halucynacje, urojenia, agresja, śmierć.

Dopalacze o działaniu reklamowanym jako podobnym do marihuany

- Występowanie – mieszanki ziołowe, proszek,
- Zazywanie – palenie,
- Efekty – odprężenie, rozluźnienie, dobry nastrój, wymioty, „gonitwy” myśli, nerwowość, bóle w klatce piersiowej, drgawki, utrata przytomności, agresja, stany lękowe.

Dopalacze o działaniu halucynogennym

- Występowanie – nasączone kawałki papieru, tektury, czasem płyn,
- Zazywanie – połykanie, dożylnie,
- Efekty – pozazmysłowe doznania, nudności, bezsenność, lęk, panika, halucynacje, urojenia, utrata kontroli nad sobą i swoim zachowaniem, agresja, próby samobójcze, śmierć.

INNE SUBSTANCJE ODURZAJĄCE

Istnieją także inne substancje odurzające zagrażające życiu i zdrowiu, Należą do nich m.in.:

- klej butapren;
- gaz butan;
- farby;
- lakiery;
- rozpuszczalniki.

Należą do kategorii substancji wziewnych. Inhalowanie się nimi jest bardzo niebezpieczne, ponieważ istnieje cienka granica między dawką odurzającą, a dawką powodującą utratę przytomności, a nawet śmierć.

KONSEKWENCJE ZAŻYCIA NARKOTYKÓW

- Problemy z prawem, których skutkiem może być nadzór kuratora, sprawa w sądzie, a nawet pobyt w zakładzie poprawczym oraz narażenie na kontakty z przestępcami.
- Zachowania agresywne zarówno wobec znajomych, jak i obcych, mogą skutkować agresją i przemocą z ich strony (obrażeniami ciała, utratą życia).
- Narażenie siebie i innych na różnego rodzaju wypadki, które wynikają z nieprawidłowej

oceny własnych możliwości.

- Nieprzewidziane skutki uboczne, które stanowią zagrożenie dla zdrowia i życia człowieka.
- Pogłębienie złego samopoczucia. Odczuwanie niepokoju może przerodzić się w silny lęk, przerażenie, a nawet panikę.
- Niektóre narkotyki wpływają obezwładniająco na ciało. Po ich zażyciu nie można ruszać rękoma, nogami, przez co osoba ich używająca staje się zależna od innych osób, które mogą wyrządzić jej krzywdę.
- Trudność w ocenie sytuacji, np. w zakresie bezpieczeństwa i zamiarów innych osób.
- Utrata kontroli nad swoim zachowaniem, brak zdolności do krytycznego myślenia. Nietypowe zachowania narażają na negatywne reakcje ze strony otoczenia, np. koleżanek i kolegów w szkole.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA

Posiadanie środków odurzających lub substancji psychotropowych, zagrożone jest karą pozbawienia wolności **do lat 3**. Jeśli jest ich znaczna ilość sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku **do 10 lat**. Natomiast w przypadku mniejszej wagi, sprawca podlega grzywnie, karze ograniczenia albo pozbawienia wolności do roku.

Podstawa prawna: *art. 62 ust 1, 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.*

Udzielanie, ułatwianie, umożliwianie użycia lub nakłanianie innej osoby do użycia narkotyków zagrożone jest karą do 3 lat pozbawienia wolności. W przypadku dokonania ww. czynów względem małoletniego, sprawca podlega karze od 6 miesięcy do 8 lat pozbawienia wolności.

Podstawa prawna: *art. 58 ust 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.*

Udzielanie, ułatwianie, użycia albo nakłanianie do użycia narkotyków, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, jest zagrożone karą pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

Podstawa prawna: *art. 59 ust 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.*

POSIADANIE NARKOTYKÓW PRZEZ NIELETNICH

Posiadanie narkotyków przez osoby, które w czasie czynu były **w wieku od 13 do 17 lat** penalizowane będzie przez ustawę z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich. Sąd rodzinny zastosuje wówczas wobec nieletniego środki wychowawcze przewidziane przez ustawę, tj.:

1. upomnienie;
2. zobowiązanie do określonego postępowania, a zwłaszcza do naprawienia wyrządzonej szkody w całości albo w części, do zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, do

wykonania prac społecznych, do przeproszenia pokrzywdzonego, do podjęcia nauki lub pracy, do uczestniczenia w odpowiednich zajęciach o charakterze wychowawczym, terapeutycznym, w szczególności terapii uzależnień, psychoterapii, psychoedukacji, lub szkoleniowym, do powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, do powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób lub do zaniechania używania substancji psychoaktywnej;

3. nadzór odpowiedzialny rodziców albo opiekuna nieletniego;
4. nadzór organizacji społecznej, w tym organizacji pozarządowej, której celem statutowym jest praca z nieletnimi o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym, zapobieganie demoralizacji nieletnich lub pomoc w readaptacji społecznej nieletnich, pracodawcy albo osoby godnej zaufania udzielających poręczenia za nieletniego;
5. nadzór kuratora sądowego;
6. skierowanie do ośrodka kuratorskiego, a także do organizacji społecznej, w tym organizacji pozarządowej lub instytucji zajmujących się pracą z nieletnimi o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub szkoleniowym, po uprzednim porozumieniu się z tą organizacją lub instytucją;
7. zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów albo pojazdów określonego rodzaju;
8. przepadek przedmiotów pochodzących z czynu zabronionego, przepadek przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia czynu zabronionego, przepadek równowartości przedmiotów pochodzących z czynu zabronionego lub przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia czynu zabronionego, przepadek przedmiotów, których wytwarzanie, posiadanie, obrót, przesyłanie, przenoszenie, przewóz lub przechowywanie jest zabronione, przepadek przedsiębiorstwa albo jego równowartości, przepadek korzyści majątkowej albo jej równowartości lub przepadek przedmiotów czynów zabronionych;
9. umieszczenie w rodzinie zastępczej zawodowej specjalistycznej, która ukończyła szkolenie przygotowujące do sprawowania opieki nad nieletnim, zwanej dalej "rodziną zastępczą zawodową";
10. umieszczenie w młodzieżowym ośrodku wychowawczym;
11. umieszczenie w okręgowym ośrodku wychowawczym.

SYGNAŁY OSTRZEGAWCZE MOGĄCE WSKAZYWAĆ NA ZAŻYWANIE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

- pojawienie się wśród rzeczy dziecka **nowych przedmiotów i produktów** mogących służyć do przyjmowania substancji psychoaktywnych np. fifki, zapalniczki, łyżeczki, bibułki, kawałki okopconej folii aluminiowej, igły i strzykawki, waciki, paczuszki w foliowych opakowaniach, kleje, tabletki, proszek, sproszkowane zioła, bryłki itp.

- **zmiany psychiczne oraz zamiana dotychczasowych zachowań i zwyczajów:**
 - stany nietrzeźwości,
 - osłabienie lub utrata zainteresowań, zaburzenia snu,
 - wahania nastroju (drażliwość, płaczliwość itp.),
 - zmienna mowa (powolna, zamazana lub przyśpieszona), trudności w koncentracji uwagi,
 - zachowania i reakcje nieadekwatne do sytuacji,
 - chwiejny, powolny chód lub pobudzenie ruchowe,
 - zastyganie w nienaturalnych pozycjach,
 - gorsze wyniki uczenia się czy w pracy,
 - wagarowanie, opuszczanie pracy.
- zmiana dotychczasowych znajomych, poszukiwanie nowych grup i aktywności, w których obecne są narkotyki np. dyskoteki, zloty, festiwale muzyczne itp.,
- rozluźnienie więzi z rodziną,
- zakłócanie porządku publicznego,
- zmiany w wyglądzie,
- sprawianie wrażenia osoby chorej np. przeziębionej, kaszlącej,
- stany euforii i zmęczenia,
- zmiana nawyków żywieniowych ,
- zmiany skórne np. miejsca po wkłuciach do naczyń żylnych, zadrapania, ślady po oparzeniach papierosami, przebarwienia palców,
- „szkliste oczy”, źrenice zwężone, rozszerzone, nieruchome,
- słodki zapach z ust.

Symptomy i sygnały ryzyka uzależnienia od narkotyków

U DZIECI I MŁODZIEŻY

CHARAKTERYSTYCZNE SYGNAŁY NADUŻYWANIA NARKOTYKÓW

- nagła zmiana kręgu znajomych,
- unikanie kontaktu wzrokowego,
- regularne prośby o pieniądze,
- silny zapach perfum lub dezodorantu po pobycie poza domem,
- spadek zainteresowania ulubionymi zajęciami,
- wagarowanie i nagłe pogorszenie wyników w nauce.

FIZYCZNE SYGNAŁY NADUŻYWANIA NARKOTYKÓW

- Nagły i znaczny spadek masy ciała, brak apetytu,
- przekrwione lub "szklane" oczy,
- rozszerzone lub zwężone źrenice,
- brak energii, senność, nadmierne uspokojenie,
- drżenie rąk, niekontrolowane drżenia ciała,
- przyspieszone tętno, kołotanie serca, arytmia,
- nudności, wymioty.

PSYCHICZNE SYGNAŁY NADUŻYWANIA NARKOTYKÓW

- przesadna emocjonalność,
- splątanie i dezorientacja,
- niestabilne kontakty społeczne,
- nadmierna czujność i podejrzliwość,
- rozhamowanie, skrajne wahania nastroju.

OBJAWY UŻYWANIA, WYSTĘPUJĄCE BEZPOŚREDNIO PO ZAŻYCIU

Nie ma charakterystycznych objawów zatrucia dopalaczami (za wyjątkiem zatrucia opioidami). Pamiętaj, że w zależności od rodzaju zażytej substancji oraz dawki mogą wystąpić różne symptomy:

- nadmierny przypływ energii, pobudzenie psychoruchowe,
- podwyższenie nastroju,
- rozdrażnienie,
- wahanie nastroju,
- zaburzenia świadomości,
- zaburzenia oddechowe do zatrzymania oddechu,
- zwolnienie czynności serca, niskie ciśnienie tętnicze,
- agresja,
- stany depresyjne,
- halucynacje, napady lęku,
- bóle głowy,
- kołatanie serca.

RODZICU PAMIĘTAJ!

Przyczyny zażywania narkotyków i dopalaczy podawane przez młodych ludzi to: chęć upodobnienia się do grupy, zaspokojenie ciekawości, dla rozrywki czy z powodu nudy. Dlatego dobre relacje w rodzinie, jasno wytyczony system wartości, życzliwość i akceptacja, codzienny kontakt, rozmowy i zainteresowanie sprawami Twojego dziecka pomogą uchronić je przed kontaktem z narkotykami.

Źródła:

Ryzyko używania narkotyków przez młodzież. Poradnik dla pracowników szkół i placówek oświatowych oraz rodziców, red. D. Macander, ORE, Warszawa 2014.

<https://www.gov.pl/web/wsse-wroclaw/dopalacze-i-uzywki---informacja-dla-rodzicow-i-opiekunow-latozsanepldem>

<https://lubin.policja.gov.pl/dlu/aktualnosci/biezace-informacje/39236.CZYM-SA-DOPALACZE-I-JAKIE-SKUTKI-NIESIE-ZA-SOBA-ICH-ZAZYWANIE.html>

<https://www.narkomania.org.pl/informator-o-narkotykach/slowniczek-slangu-narkotykowego-dla-rodzicow/>

<https://kancelaria.lexay.pl/posiadanie-narkotykow-konsekwencje-prawne-i-sankcje/>

<https://www.centrumdobrejterapii.pl/wp-content/uploads/2018/06/Symptomy-i-sygna%C5%82y-uzale%C5%82nienia-od-narkotyko%C5%82w-2.png>